

„Brne naj vaju koklja!“ odreže se starešina ter poda vsakemu po jedno kupico vina.

Ta dva odideta; žena starešinova pa prinese oni dvojici, ki je ostala, še vina, da pijeta. (Dalje prih.)

K šolski higijeni.

(Drd. Iv. Borštnik.)

IV.

(Dalje.)

Ko nagnemo glavo naprej, nam sili kri v glavo in tudi v oči, kjer poveča tlak, tako kot se zgodi drugače pri raznih prilikah, če se poveča množina krvi v glavi. Škodi tedaj branje, pisanje i. dr. z naprej nagnjeno glavo, ker tu se vsled pritiska in navála krvi pomnoži vsebina očesnega jabolka. — Drugič pa je znano, da moramo, kadar gledamo bližnje predmete, oči tako postaviti, da se njih osi križajo, mej tem, ko so te osi vspeoredne, če gledamo daleč. Krog očesnega jabolka je šest mišic, ki vstavljajo oko, tako kot je potreba. Dokler gledamo naravnost v daljino, ni nobena izmed teh posebno napeta, ko pogledamo drugam ali v bližino, napne se jedna ali druga, posebno pri gledanji v bližino; ona se skrči, pritisne na očesno jabolko, na katerega oblosti je prej mirno ležala, in ga zažeži: stori tedaj to, kar smo gori v poskusu mi s pritiskom z prstom na roženico storili. Če se to vedno ponavlja t. j. če oči vedno močno konvergirajo, kot se godi to pri gledanji na bližnje predmete, pomnoži se notranji tlak z istim nasledkom t. j. s takozvano šolsko kratkovidnostjo.

Uzrok povišanja notranjega očesnega tlaka je tedaj vse, kar sili mlado oko k obilemu gledanju na blizo, posebno pri naprej nagnjeni glavi. Vprašanje je zdaj, kaj je vzrok temu, kaj sili otroka k temu, da gleda z naprej nagnjeno glavo bližnje stvari.

V prvi vrsti premajhni predmeti, kar je že omenjeno: mal tisk, mala pisava, risarija, fina vezila; vse to, tudi če je večje, a se premalo loči od podlage n. pr. pisava s slabim črnilom, na nebelem popirji, vezenje z jednako barvo i. dr. Tako je tudi slaba razsvetljava vzrok, da otrok blizu gleda, ker hoče dobiti, če že manj jasne pa vsaj večje podobe na mrežnici, da vidi razločno. Slabo sedenje, bodi vsled nepripravnih sedal ali slabe navade otrok, neprimerna lega pisalnih zvezkov in sploh prevstrajno pečanje z malimi in bližnjimi predmeti.

Kar se tiče tiska, je glede šolskih knjig tako določena velikost oddaljenja črk in vrst (approche, interlignage) in se upošteva, da rabi otrok, čim manji je, tem večji tisk; tudi škodljivost stigmografičnega

risanja je jasna, ker mora otrok preveč blizu gledati, da loči pojedine pike. O svetlosti bi se moglo dosti želj izraziti; vendar ravno tu so razmere dostikrat nepremagljive. Kje je ljudska šola z „gornjo svetlobo“, s steklenim stropom? Da naj so okna na leviči učencev, je umevno. V temi bolje zapreti knjige, kot slaba luč; ko dobi Ljubljana električno luč, upajmo, da ne zamudi uvesti jo v svoje šole. Zelo škodljiv je navadni plinov plamen radi trepetanja in ker pokvari zrak. Kar se tiče sedenja, bi bilo glede klopij k zadnjemu članku samo še pripomniti, da je treba posaditi učence v klopi primerne njih velikosti; za oči je to velike važnosti in se pri različni velikosti klopij da lahko doseči.

Če je kdo že zdaj prišel do prepričanja, da je šola navadni vzrok te kratkovidnosti in da je ime „šolska miopija“ opravičeno, mu to prepričanje potrdi par statističnih podatkov, posnetih po prof. okulistike na Dunaji pl. Reussu; preiskovanje učencev 6 razredne ljudske šole (1—6) in 8 razredne realne gimnazije (I.—VIII.) glede kratkovidnosti je imelo sledeči vspah v ‰:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
10	8	15	18	16	24	33	39	47	48	43	47	61	59

Jako lepo sliko nam dajo podatki Seggel-a, ki je preiskoval vojaške novince o priliki novačenja.

Kratkovidnih je bilo med kmečkimi novinci 2 ‰; rokodelci 9 ‰; pisarji, trgovci, stavci 44 ‰; enoletnimi prostovoljci 58 ‰; gimnazij-skimi abiturijenti 65 ‰; številke govore. Dovolj!

Ali je ta takozvana „šolska kratkovidnost“ podedljiva? Najbrže, in če sama ne, pa vsaj nagib k nji. To je tembolj žalostno, ker vsled družbinskih razmer uradnik svoje otroke zopet le v uradniški stan tlači in z dežele vedno novi roji v mesto dohajajo. Potem postanejo morda sčasom vsi ljudje kratkovidni? Bati se tega ni; selekcija je tudi tu na svojem mestu, kajti vprašanje je še, če v človeštvu kot v celoti sploh raste odstotno število kratkovidnih; za tiste pa, ki so kratkovidni, ali pa nagibljejo k temu, je to toliko bolj žalostno in šola mora gledati, da tudi tu ublaži kolikor more to kulturno bolezen, če tudi je dostikrat težko: per aspera ad astra. (Dalje prih.)

Beseda o naši reorganizaciji.

II.

Zadnjič smo med drugimi tudi zapisali besede: A stan brez bodočnosti je stan brez življenske sile, on je nepotreben, ker ne more zadostiti potrebam, katere mu stavi napredujoče človeštvo. Te besede ponavljamo na tem